

ROMÂNUL

Redacția și administrația:
ARAD, STR. V. GOLDIȘ Nr. 6

ZIAR POLITIC ȘI DE INFORMAȚIUNI
Redactor responsabil: Dr. ION A. DRINCU

ABONAMENT ANUAL pentru țărani 200 Lei
„ intelectuali 500 „
„ instituționali 1000 „

RESTAURAȚIA

Dacă ne întorcem cu
ândul 8 ani în urmă, ne
are că a fost o legendă..
rințul Carol era tot mai
cump inimelor noastre
i numele Său era zi de

rie să ne cunoască, să ne
înțeleagă și să ne apere
atunci când va veni so-
rocul vremii. Era deci clar
și de sine înțeles că de
El să se lege și în jurul

M. S. REGELE CAROL al II-lea

și, pe buzele tuturor. In
leosebi la noi în Transil-
vania cu populația noas-
ră de un profund senti-
ment dinastic, nu era sat
ori cătun unde legenda
orințului departe de țară
și scos din drepturile Sale
irești de o mână de oa-
meni cari pe acea vreme
dispunea de soarta poli-
tica a României, să nu fie
cunoscută, nu numai de
cei de frunte, dar chiar
de toți necăjiții satelor.

Și nici nu era de mira-
re... Lumea necăjită, lu-
mea exasperată de cei ce
se aflau în fruntea trebu-
rilor obștești și mai ales
jăcmănită de agenții clu-
bului partidului dela gu-
vern (care se permanen-
tizase la putere) toate re-
lele și toate neajunsurile
le atribuiau lipsei din țară
a Aceluia ce trebuia să le
fie Rege și ocrotitor.

Vlăstar domnesc, pri-
mul născut și crescut pe
pământul acestei țări. Co-
pilăria Sa și-a petrecut-o
jucând jocurile noastre, și
a crescut în glasul doinei
noastre duiioase, învățând
încă din frageda-l copilă-

să se împletească toate
speranțele și dorințele
noastre.

Nimeni și nimic nu ne
putea determina de a ne
împăca cu gândul că prin-
țul Carol să rămână de-
partea de noi pentru tot-
deauna. Din contră, înce-
pea să prindă tot mai mult
teren credința, că El se
va reîntoarce. Era prea
mare ereptatea Lui și prea
șubredă intriga țesută îm-
potriva-l, ca cea dintâi să
nu învingă:

Și iată că acest vis de-
vine realitate în ziua de 6
Iunie a anului 1930. Gu-
vernul Maniu II aduce.

Pe aripi de pasăre mă-
iastră, ca Făt Frumos din
poveste, Prințul mult dor-
it sosește, în după amia-
za acelei zile și frumoase
de vară și este întâmpinat
de frumoasa bihorean-
că din Vadul Crișului cu
ulciorul plin cu apă rece
de izvor.

Luncile toate erau îm-
brăcate în floare și ver-
deață, iar păsările cerului
îngânându-se cu greerii
din iarbă cântau imn de
slavă Celui reîntors la

Noțiunea de erou mi-am pă-
strat-o așa, cum a conceput-o
mintea copilăriei mele din anul
1919. Eram în Bichiș, un oraș
de provincie din Ungaria.
In oraș, se vorbea tot mai in-
sistent de intrarea armatei rom-
âne, care înainta spre Szol-
nok, Mezőtúr, Gyoma, centre
unde armata roșie opunea o
rezistență dărză. Roșii stăpâ-
neau orașul. In ajunul Paștilor
morților, știam precis, armata
română este la 20 km. In di-
mineața zilei următoare dece-
datul părinte Alexa Popovici,
tatăl meu și cu mine, urcam
treptele clopotniței bisericii,
asteptând minunea. Privirile
noastre nrau îndreptate spre
podul de peste Crișul alb, ce
curgea la marginea orașelului.
Deodată ochii noștri zăresc o
patrulă ce se țara spre gura
podului.

Trei solgați intră pe pod,
foarte atenți și cu multă pru-
dență cercetează podul. Câteva
focuri de armă și s'au înapoi-
at. Peste un ceas, apare — a-
propiindu-se de pod — primul
detasament, apoi încă unul și
încă unul. Incolonați câte doi ră-
riți mult în adâncime, trec podul.

Când primele grupe ajung la
capătul dinspre oraș al podu-
lui, îi primește un râpăit de
mitralieră. Un cuib de mitra-
lieră, ascunsă într'o trifoiște
de pe malul Crișului trage în
români. Cât ai clipi din ochi,
grupele se răspândesc și pe
târâș, înconjură trifoiștea. Pes-
te puțin timp puscăturile au
dispărut. Cuibul de mitralieră
descoperit, 10 roșii au fost

prinși. Români au pierdut un
soldat și trei răniți. Și de aci
încolo, pe spinarea podului de
fier, treceau companii după
companii. Inima ne sălta de
bucurie. Ne-am coborât din
clopotniță și toți trei am aler-
gat spre pod să primim arma-
ta română. Eu am fost primul.

M'am apropiat de soldații cu
moșuri la capelă și i-am privit
mirat. Pentru primadată în
viață vedeam ofițer și soldat
român. Un ofițer plin de praf
mă primește cu româneasca:
»Ce-i măi, maghiarule?... «Nu
sunt maghiar?... știi românește?»
»Sunt român« i-am răpuns o-
fițerului. In acel moment mi
se părea că a fi român, era o
calitate. Mândru de mine, pri-
veam de pe mal orașul. Il sfi-
dam în gând. Care copil din
Bichiș, mai putea spune, că e
român? Să se prezinte măcar
unul, unul singur. Dar nu era,
pentru că din cele o sută de
familii românești căți eram în
Bichiș, nici 4-5 nu vorbeau ro-
mânește.

Când apăru păr'ntele Popo-
vici și cu tatăl meu, pe mine
mă găsiră în mijlocul soldaților.
Regretatul părinte le ură
bun sosit, iar din piepturile
soldaților izbucniră urale de
bucurie și veselie.

Incolonați apoi, câte patru,
treceau companii după compa-
nii, punând stăpânire pe oșăș.
Peste două zile o paradă mi-
litară avu loc în oraș. Inmor-
mântarea soldatului român, că-
zut de gloanțele roșiilor la gu-
ra podului. La mormântare,
un ofițer mai bătrân, — desi,

vatra-l părintească, unde
il aștepta un popor dor-
nic de un stăpân înțele-
gător și iubitor.

Câmpiile și lanurile e-
rau pline de lume, parte
la prășitul porummului,
parte la cositul ierbii... Și
câte pălării și basmale nu
s'au fluturat salutând pa-
sărea măiastră, fără a ști
că ea aduce pe Cel mult
așteptat.

A doua zi trenul ne du-
cea spre București, che-
mați telegrafic de presi-
denția Camerei deputaților,
pentru a ne întruni
în Adunarea Națională, ce
avea să proclame de Rege
pe Prinț. Pe valea Mureș-
ului și pe tot parcursul

EROII!...

gur comandantul — a vorbi
despre actul de jertfă, de ero-
ismul soldatului român căzut
la datorie. Am văzut atunci pe
bătrânul Popovici, că și ștergea
lacrimile. M'am apropiat de el
mi-a pus mâna pe umăr și'n
timp ce bobițe de lacrimi se
prelingeau din ochi spre bărbie,
mi-a șoptit: »Virgile, știi
tu de ce a murit acest soldat?
a fost trimis să cerceteze po-
dul dacă nu e ocupat de duș-
mani, ori nu e distrus, sau sub-
minat de explozibile. Și-a jert-
fit viața pentru Țară. A fost
un erou!... Mult timp m'a ur-
mărit în gând fapta eroică a
soldatului dela pod. Ori ce e-
vocare a copilăriei petrecută în
Bichiș mi-l readuce în gând,
pe eroul dela pod, pe soldatul
cu moș la capelă ce fu ucis de
gloanțele roșiilor, de românul
care a pecetluit cu sângele său
gura podului de peste Criș.

De atunci încoaci, am mai
văzut mulți eroi. I-am văzut
odată, defilând la București.
Foștii luptători, mutilați,
orbi, șchiopi, schilozi, zdrențe
omenești, cari odinioară, la
Mărăști, la Mărășești, la Jiu,
la Olt, la Oituz, la Fata Moartă
și la podul dela Bichiș, au
trăit alături de moarte au si-
gilat cu sângele lor glia pen-
tru care au luptat, au stat nopți
întregi în fața morții și au lup-
tat împotriva morții.

Eroi cari pe altarul patriei
și-au vărsat tributul de sânge
apărându-o.

Eroi anonimi, cu zecile și
sutele de mii la număr, cari
prin suferințele îndurate și prin
sângele vărsat, au răscumpă-
rat libertatea națională pentru
care a suspinat zeci de gene-
rații.

Eroi au fost și aceia, cari au
îndurat chinuri, și închisori,
cari au cristalizat în lozinci de
drept și de luptă, aspirațiunile
cari frământau la o tragică
răscruce de destin, sufletul a-
cestui neam.

Eroi au fost și aceia, cari în
fruntea mișcării de redăște-
ptare națională au înfruntat toate
vitegiile trecutului. Ardealul
nostru cunoaște mulți din a-
cești eroi.

Eroi, ale căror figuri plutesc
în vapoasă strălucire, ale că-
ror suflet și inimi au dat nea-
mului momente de tresărire și
redășteptare națională.

Pe toți acești eroi gândul nos-
tru îi evoacă, sufletul nostru
ii cuprinde într'o tresărire a
amintirilor, înălțând pentru ei
o rugă fierbinte, ca glia sfântă
sub care odihnesc, să le fie
ușoară.

Trăiască Regele Carol
al II-lea!

N. Adam

Trăiască Regele Carol
al II-lea!

Trăiască Regele Carol
al II-lea!

Trăiască Regele Carol
al II-lea!

Trăiască Regele Carol
al II-lea!

Trăiască Regele Carol
al II-lea!

Trăiască Regele Carol
al II-lea!

Trăiască Regele Carol
al II-lea!

Trăiască Regele Carol
al II-lea!

Virgil Butariu

Strigoii politici?

Prin noua ordine constituțională foarte mulți indivizi, servitori credincioși a diferitelor cluburi politice au rămas fără nici o ocupațiune.

Înși fără de nici o îndelungnicire, afară de rolul scârboș de a sta veșnic la dispoziția șefului (specimen identic subiectului nostru) cu spinarea moale și mereu încovoată, cu ochiul așer și veșnic la pândă, pentru a sări, să dea șefului pălăria, de a-i îmbrăca haina și de a-l petrece cu gudurare de cățeluș.

Dar pe cât era de servabil și lingușitor față de șefii lui, pe atât de bățos și înțepat se arăta față de alți muritori, și îndeosebi față de funcționarii de toate categoriile.

Bipedal care — în cele mai multe cazuri — nu terminase nici cursul primar, care la rubrica „ocupațiune” nu știa ce să treacă pentru a nu se compromite, era cea mai mare groază a bieților oameni cinstiți și muncitori.

Să fi îndrăsnit careva dintre funcționari să nu-l servească pe tipul nostru; era vai de capul lui. Dar comerciantul, băcanul ori măcelarul să fi avut temerara idee de a-i refuza creditul veșnic curent, toată lumea cinstită și poate numai ceva minune divină, dacă-l mai putea scăpa de urgia revărsată din furia cățelușului politic.

Chiar și ziaristica (în mare măsură) cu înaltul comandament de purificatoare a societății și cu obligațiunile nobile de a înfiera și ticăloșia — ori de unde ar veni ea — era neputincioasă față de acești sacrosanți tirani. Putea să fie criticat premierul cu toți miniștrii săi, fără nici o frică de răspundere se arunca cu noroi asupra tuturor oamenilor de bine; ferita-i doamne; însă să te atingi de slugoii cluburilor.

Deveni-se un adevărat co-

șmar pentru lumea cinstită această stare nenorocită de loaturi. Oamenilor de bine, și cu oare care demnitare, le era rușine să mai spuică fac politică. Unii de jenă, alții de groază de a se vedea puși alături de acești hai-danaci.

Căci individul nostru nu avea hotar și limita posibilului îi era complet indiferentă. El, dacă față de șef și alți potențați era de o supunere scârboasă, față de omul de idei și de convingeri în schimb era de o obrăsnicie fenomenală. Am avut neplăcută ocaziune să-i văd — nu odată — îndrăsnind, să-i spună profesorului erudit „Nene” și i-am văzut intrând în case unde nu erau poftiți și așezându-se la mese la care nu aveau altă calitate de cât doar de a servi.

Și cum sunt mulți chiar foarte mulți oameni de cultură înaltă și toți aceștia de o finețe și bunățate necunoscute individului grosolan, nu puțini au avut de suferit în inimile lor de pe urma acestora.

Dar, har Domnului! că s'a terminat. Prin noua constituție — care cere tuturor cetățenilor ce vor să-și exercite drepturile politice o ocupație ori profesiune bine definită (precizată) — acest soi de indivizi sunt scoși din viața politică. Și chiar dacă — prin imposibil — ar mai vrea să tulbure valurile vieții publice — ei nu mai sperie pe nimeni. Pot fi cel mult strigoii lumii ce a trecut. Dar ce zic strigoii? Aceștia își au țara și locul de origină în cimitire, dispăruții de cari ne ocupăm își au proveniența în noroiul rău mirositor, răspânditori de miasme rele ale băltoacelor. Ei pot fi cel mult stafiile acestor cetăți, depozitare de țintari, friguri și malarie.

Aluniș

Vizita prof. Universitar Olandez Grondys în România

Marți după masă 31 Mai a. c. a sosit la Arad, profesorul Universitar Grondys, dela Universitatea din Utrecht, însoțit de Dna, fiica și șase studenți, venind din Germania, respectiv Ungaria. Oaspeții au tras la Hotel Cultural și Crucea Albă. După sosire Dl prof. Grondys, a primit vizita dlor prof. Vintilă Popescu, T. Țiucra, Grozăvescu Baltă și Dr. Caius Lepa, cărora, le-a spus că scopul vizitei dsale este, o cătătorie de studii pentru documente de arhă bizantină din secolul al XI, aflătoare în România. Dl. prof. Grondys cu dna și fiica însoțit de cei șase studenți olandezi și de profesorii români, au făcut o vizită dlu prof. Colonel M. Dobri-

cianu, la Prefectură, unde s'a servit aperitive. Seara întregu grup a cinat la restaurantul Dacia.

În ziua următoare, oaspeții însoții de profesorii arădani și P. O. Dr. Ciuhandu, și Seculin dela Consistor, s'au deplasat cu mașina prefecturii la Lipova, unde au vizitat biserica ortodoxă și apoi mănăstirea H. Bodrog. Spre seară s'au înapoiat la Arad. În aceeași seară dl prefect Col. Dobricianu a dat în onoarea oaspeților un banchet la restaurantul „Lido”.

Joi dimineață oaspeții s'au îndreptat cu trenul spre București, unde dl. prof. Grondys, va ține o conferință. La sosire în Gara de Nord, oaspeții au fost salutați de dl. prof. N. Iorga.

Păcate și ispășiri

Epurăția întreprinsă de către guvernul M. Sale la toate departamentele, începând cu internele și sfârșind la finanțe, este privită de către opinia publică cu multă simpatie și cu mare satisfacție.

Actualul regim are curajul să pună capăt samavolnicilor, abuzurilor și tuturor metodelor balcanice, introduse în viața publică tocmai de aceia cari erau chemați să păzească buna rânduală și să privegheze, cu ochi deschiși și cu sfințenie, bunurile publice.

Cetățenii acestei țări sunt fericiți să vadă că nu e totul putrezit în această Românie, cum se știe că era cazul cu biata Danie de altă dată. Nu mai rămasesc oameni de curaj și de bune intențiuni pe malurile Dunărei, în număr suficient ca să poată face marea curățenie de care țara are nevoie.

Statul a fost păgubit. Vinovații trebuie să răspundă de fărâdelegile cari le-au săvârșit.

Urmărim cu atenție procesele ce se deschid în diferitele părți ale țării. Funcționarii delapidatori, demnitarii, cari au confundat avutul public cu propriul lor avut, sunt condamnați fără cruțare. Această satisfacție o aștepta bietul contribuabil de mult, căci de multă vreme avea convingerea că sacrificiile lui, truda lui, transformate în ban asudat și depus în vistieria țării, nu rămăneau neatînse de mâini imunde. Banul, plătit de el, trecea, în bună parte, să sporească avutul celui care-l mânua sau să formeze fondul de rezistență pentru acela care, temporar, era adus de conjunctura politică și ridicat de viforință ca un fulg la rang de gemnitar din puberea orașului, fără nici o pregătire, fără nici un merit, fără nici o indicație a calităților pe cari le-ar fi avut.

Cocoțat la înălțimi pe cari nu le putea atinge în vremuri când omul se selecționează după aspre criterii de cultură, pregătire și imperativul pe cari puțini conducători l'au respectat: „The right man in the right place” fostul fecior de casă, respinsul la examenele de clase primare sau, în cel mai bun caz, la cele de școală supraprimară, se vedea trimis în vârful micilor piramida sociale de provincie ca, de acolo, să bagatelizeze, cu în-gusta sa concepție, tot ce societatea a închiegat, după chibzu-eli și practici de secole. Micul „nimenea” se vedea și se credea, deodată, „cineva”. Chiar mai mult decât atât, se credea deținătorul fără îngrădiri a tuturor bunurilor publice, pe cari le putea transporta, încetul cu încetul, dela locul lor firesc; la domiciliul său, pentru ca, la scurtă vreme după operația,

„nevinovată”, în ochiul patronului care-i făcuse rost de această mică recompensă, pentru serviciile de opoziție, cu toate că'n viața lui nu făcuse nimic spre a putea justifica buna stare prin muncă onestă.

Astfel, ochii noștri văzură oameni cari impușeau leul devenind, în cei patru anișori, proprietari de moși și rânduri de case, care-și mai puteau permite lungi călătorii de agrement în țări străine, putând să suporte cu ușurință urcatele cursuri de devize. Așa văzură ochii noștri cum unii concetățeni, cărora le ieșeau coatele prin surtuc și părul prin căciulă, au ajuns să se plimbe în luxuase limuzine conduse de șoferi în uniforme „specifice”. Și caselor respective. Și casele respective erau proprietățile unor care în urmă cu 3-4 ani stătea într'o hurubă cu chirie, iar „schwartzul” îl bea pe socoteala prietenilor, cărora le-au rămas până azi datori. Guvernului de azi i-a revenit rolul să pună capăt acestor deprinderi și să readucă în vistieria publică ceace s'a ridicat de acolo, punându-i pe cei vinovați acolo de unde nu mai pot păgubi, multă vreme, biata țară.

Guvernului însă i-au scăpat — cel puțin până azi — anumite lucruri. Trimite în judecată — și bine face — pe aceia, cari gestionari fiind, au înstrăinat bunuri materiale aparținând Statului, județelor, municipiilor și comunelor.

Dar atât statul cât și celelalte unități administrative dispun și de alte bunuri decât cele imediate și materiale. Unitățile administrative dispun de drepturi, cari reprezintă adevărate capitaluri capabile să producă imense venituri.

Aceste drepturi le-au fost sustrate de către foștii demnitari și uneori chiar prin forme legale. Formele legale au fost respectate, lucru ce se putea face, căci vorba românilui; corb la corb nu scoate ochiul, sau cerbiș cu cerbiș, boii cu boii, grangurii cu grangurii se'mprietenesc, dar paguba statului, a județului, orașului sau comunei rămâne.

Așa s'a făcut de ex. la țară cu anumite drepturi pe cari le dețineau comunele. Primarul le-a concesionat unui interpus, unui tovarăș politic sau unei rude, sau le-a vândut, pur și simplu, pentru anumite sume particulare. Astfel de lucruri s'au săvârșit și la orașe. Cercetările ce s'ar face achetele ce s'ar întreprinde printre cetățeni ar dovedi că n'a fost în gândul nimănui, ci numai în interesul aceluia cari au deținut vremelnice puterea, împotriva voinței suverane a poporului sau al Regelui său, cum este azi.

Dacă ispășesc păcatele cei ce au abuzat frustând s'atul de bunurile sale materiale, atunci dreptatea cere ca și aceia să-și ispășească păcatele cari au știut găsi căile ascunse prin labirin-

tul parașrafelor spre a înstrăina, ceea ce aparține obștei, particularilor.

De ce ar avea dreptul să se plimbe, acest soi de vinovați, cu capul ridicat printre oameni când sunt cel puțin atât de vinovați ca aceia cari și-au vârat mâna până'n cot în banul public. Ei au înstrăinat dret public. Poate din această cauză sunt mai vinovați decât aceia cari momiți de strălucirea banului ce le trecea prin mână l'au trecut, în loc de casa de fier, în buzunarul pardesiului.

Concesiunile terenurilor petrolifere, a exploatărilor de păduri a statului sau a exploatărilor subsolului și altele n'au fost întotdeauna reclamate de interesul public, ci au fost speculații scârboase ale politicianilor de speța faimosului.

Fără să facem aluzie la vre-un caz specific local, scriem aceste rânduri fiind ferm convinși că și pe acest teren Guvernul M. Sale va avea de făcut cercetări, va uâsi păcătoși și va trebui să găsească măsura pedepsei, căci cei vinovați trebuie să-și ispășească păcatele.

Autoritatea acestui guvern e în funcție de modul cum găsește pe cei vinovați și de felul cum îi pedepsește. Până aci țara n'are motive de nemulțumire căci guvernul își împlineste îndatoririle cu bărbăție. Mușamalele, așa se pare, nu se mai comercializează în București.

Prof. Ilie Ardelean

CORSO Telefon 20-65.

Cinema de premieră

Pentru D-voastră Doamnă

(VOGUES 1938)

O feerie de culori, o apoteoză a frumuseții, o paradă a model.

cu VARNER BAXTER și JOAN BENNET

Reprezentatii: 5, 7-15 și 9-30
Jurnal Paramount și Jurnal O.N.T.

URANIA

Cinematograf de premieră

Telefon: 12-32

5, 7-15, 9-15 seara

90 minute de răs și veselie.

Fantoma blondă

Cel mai mare succes al Capitalei!
Usturătoare comedie satirică socială.
Explozii de ilaritate. Sărbătoarea bunei dispoziții

„Martirii” căsătoriilor întră gratis

Constance Bennet, Carry Grant. Regia: Hal Roach
(Regisorul filmelor Stanși Bran)

Reprezentatii: 5, 7-15 și 9-30
— Rețineți bilete la timp! —

Prietenii și abonații noștri sunt rugați să-și achite abonamentele.

Citiți și răspândiți
„Românul”

Pelerinaj la monumentul dela Șoimoș

Omagiu Eroilor Francezi

Ziua eroilor a prilejuit Societății „Amicilor Franței“, o manifestare de pioasă amintire pentru eroii francezi, căzuți pentru idealul nostru. O seamă de intelectuali distinși, grupați în jurul acestei societăți au jinit să exprime omagiul de recunoștință al Tării surori, pentru tributul de sânge adus de Franța, cauzei noastre de libertate și întregire

În acest scop invitații Societății „Amicii Franței“ au făcut un pelerinaj la monumentul dela Șoimoș, ridicat în amintirea celor doi eroi francezi — un locotenent și un soldat — omorâți de revoluționari în ziua de 24. III. 1919.

Cu tramvaul de dimineață au plecat spre Șoimoș Dni:

Dr. Aurel Demian preș. Soc. „Amicii Franței“, cu Dna; Ing. Gh. Șincal cu Dna; Dșoara Dr. Constanța Manta; prof. J. Decamp cu Dna; Ing. Eug. Șincal; Ing. Vincent cu Dna și fiica; Ing. Zărâny; prof. Drăgulescu; Dșoara Dr. Livia Boariu; pâr. Virgil Lugojan cu Dna și fiica; Ing. T. Șerbănescu; Ing. V. Botiș; prof. T. Țiucra; Dr. I. Hașegan cu Dna; Emanoil Comșa cu Dna; Dșoara prof. Șerbulescu cu 8 străjere dela Liceul Gh. Birta; prof. Virgil Mihulin și mulți alții cari ne scapă. Cu acelaș tren a plecat și reuniunea de cântări „Doina“ de sub conducerea pâr, Virgil Lugojan.

Ajunși la Șoimoș pelerinii s'au îndreptat spre biserica ort. română, asistând la serviciul religios oficiat de pâr. Chebeleu, unde se mai găseau și o seamă de intelectuali din Lipova în frunte cu fostul ministru Sever Bocu. De aci întreaga asistență s'a îndepărtat spre monumentul eroilor francezi, la 3 km. de Șoimoș, unde s'a oficiat un parastas (o coroană de flori, cu panglici tricolore românești și franceze a depus Soc. „Amicii Franței“ precum și d. Sever Bocu.

Într'o atmosferă de pioasă reculegere, părintele Chebeleu, a jinit o frumoasă cuvântare, vorbind despre însemnătatea zilei, făcând istoricul evenimentelor din primăvara anului 1919, când cei doi ofițeri francezi au căzut jertfa datoriei, sacrificându-se pentru cauza noastră.

După pâr. Chebeleu a vorbit dl Aurel Demian, președintele societății. Dsa a arătat menirea ce o are în viața publică românească această societate, care întrunește în sânul ei numeroși intelectuali distinși, cari se străduiesc zi de zi, să permanentizeze manifestările culturale franco-române, și să cultive legăturile de adâncă prietenie și de alianță, să cultive și să adâncească afinitățile de rasă, de cultură și de interese ale celor două națiuni. Prietenia

franco-română este solid încheată ea fiind baza securității noastre. Deaceea atașamentul nostru, prietenia noastră față de Franța — ale cărei eroi îi serbăm azi — sunt indestructibile.

După vorbitori, corul dlui Lugojan, a cântat imnul francez „Marseleza“ — și apoi s'a recitat câteva poezii patriotice. Pe urmă dl prof. T. Țiucra, a distribuit elevilor premii în cărți.

Ultimul a luat cuvântul dl Sever Bocu.

Dsa a făcut un istoric al legăturilor noastre de prietenie și alianță cu Franța — devenite tradiționale — arătând imensele sacrificii pe cari Franța ni le-a adus atât în timpul războiului, cât și după războiu. „Rolul ofițerilor francezi, — veniți să ne organizeze armata, în timpul războiului, a fost mare. Ei au cunoscut alături de noi toate neajunsurile și toate mizeriile de franșee și s'au bucurat, alături de noi, atunci când, lumina dreptății a acoperit întinericul nedreptății istorice, în care am trăit timp de veacuri. Noi n'am uitat Franța, nici atunci când, în România se încerca o aberație politică, prin aderarea la axa Roma-Berlin. Astăzi trebuie să ne aducem aminte de Franța și eroii ei, mai mult ca oricând, pentru că se mai găsesc încă și azi în Țara noastră oameni cari militează pentru afșarea politicii noastre externe Germaniei, dușmanul secular al Franței. Au fost momente când s'a încercat părăsirea tradiționalelor alianțe, pentru a ne arunca în orbita intereselor Imperialiste ale Germaniei. Interesele României sunt prea vădite, pentru a fi reușit o asemenea aberație.

Deaceea, azi când serbăm doi fii ai ei, gândul nostru se îndreaptă către prietena și aliata noastră Franța, careia îi datorăm din plin recunoștința noastră și fidelitatea noastră“.

După terminarea serbării, invitații au luat parte la o masă câmpenească în pădurea dela Șoimoș.

Cu trenul de seară, pelerinii s'au reintors la Arad.

Nu putem trece fără comentar peste această manifestație de pioasă amintire pentru eroii francezi, căzuți pe plaiurile noastre, pentru cauza noastră. Cu atât mai mult, că această manifestație a venit în săptămâna, în care Franța ne făcuse un dar. Cărțile franceze, soșite în România, cu scopul de a putea cunoaște mai bine spiritul culturii și civilizației franceze, de a pătrunde mai adânc în sufletul Franței, care a luptat pentru libertatea poporului român.

Desigur n'a fost o manifes-

tație de paradă, cu cordoane și batalioane de cămăși colorate, ci a fost o expresie sinceră, a sentimentelor de admirație și de frăție pentru Franța generoasă, pentru geniul francez, pentru Franța campioană a libertății, a democrației și a păcii. A fost o manifestație spontană, izbucnită din sufletul celor ce cunosc cultura de mare valoare a Franței și sentimentele sale de adâncă umanitate. Pentru Franța, care stă, necontenit, de veghe la libertatea, pacea și civilizația popoarelor.

Manifestația a Societății „Amicii Franței“ este cât se poate de lăudabilă. Ostenețele dlor: Dr. Aurel Demian, pâr. Chebeleu, prof. T. Țiucra și dra Livia Boariu, n'au fost zadarnice. S'au osfenit și au reușit. Acțiunea d-lor, a găsit ecou în masele largi ale județului nostru și-i asigurăm că se găsesc în asentimentul națiunii întregi,

V. Butaria

Vizita generalului italian Valle în România

D. gen. Valle Subsecretar de Stat al aviației Italiene, a sosit Duminică cu avionul la București, venind dela Roma. Dsa este însoțit de o misiune militară alcătuită din 5 ofițeri superiori. După masă dl gen. Valle și însoțitorii dsale au vizitat Flotila I. Vânătoare dela Pipera, unde au asistat la o frumoasă revistă aeronautică, cu care prilej s'a executat de către excadrilele de avioane „P. I. L.“ reușite sboruri în formațiuni și o serie de acrobajii de înaltă școală. La ora 18,30 d. gen. Valle a făcut o vizită oficială I. S. S. Patriarhului Dr Miron Cristea preș. cons. de ministrii.

Marți dim. dl gen. Valle a plecat cu automobilul la Giurgiu, de unde s'a întors la ora 10, spre a depune o coroană pe mormântul Soldatului Necunoscut. După masă distinsul oaspe a plecat la Brazi, unde a vizitat rafinăria de petrol, apoi la Sinaia unde a stat până Miercuri dim. la ora 7, când a plecat la Brașov, spre a vizita fabrica de avioane I. A. R.

La orele 13,30 dsa a luat dejunul la Palatul Regal din București.

D. gen. Valle precum și însoțitorii dsale vor asista la serbările străjerilor din Capitală urmând a părăsi România spre sfârșitul săptămânii.

Ziarul demnității naționale și de glorioasă tradiție, „Românul“, nu trebuie să lipsească din casa niciunui român conștiințios.

Cețiți-l și răpândiți-l!

Secerișul

Doar câteva zile ne despart de mult așteptatul seceriș... Lanurile înspicate se leagănă domol în adierea vântului aducător de spor la boabă, și cu toate că, am avut o primăvară puțin prielnică (mai mult rece) dacă nu va veni de acum negură cu rugină — ori arșița repede care stringe bobul înainte de vreme, sperăm să avem o recoltă mai mult decât bunicică.

Multe și chiar foarte multe trebuie să știe țărânul pentru a isbuti în îndeletnicirea-i — pe cât de frumoasă pe atât de prețioasă — și o nesfârșită și permanentă vigilență trebuie să-i fie viața. Căci un mic amănunt și o ușoară scăpare din vedere de multe ori îi cășunează pagube grozave.

Habar nu are filizonul, care folosește cuvântul de „țărân“ în sens pejorativ, pentru a caracteriza prostia și ignoranța, câtă pricepere, câtă vigilență și câtă abilitate trebuie să aibă un agricultor. Nici unci alte ocupațiuni nu i se cere o atât de variată bibliotecă, cum i se cere agricultorului.

Pentru omul ușuratec și superficial secerișul este o treabă simplă și ușoară.

Da! așa ar fi dacă admitem principiul de: „fac ce face vecinul!“... Numai că am putea să o pățim ca omul din poveste, care plecând la târg îi spune slugii (acasta întrebându-l: ce să facă) să facă și el ce va vedea că lucră vecinul. Ori vecinul refăcându-și casa, sluga noastră s'a apucat și el să descopere casa. Vă puteți închipui figura stăpânului la întoarcere.

Exact aceeași situație ar avea agricultorul care s'ar apuca să lucreze imitând și

îndeosebi secerișul să-l execute prin imitație. Este o imposibilitate tehnică și absolut greșit. Data secerișului se fixează dela lan la lan văzând și cercetând cu multă băgare de seamă fiecare lot în parte. Chiar dacă loturile ar fi semănate în aceeași zi, totuși se prea poate ca secerișul să nu se poată face deodată, loturile nefiind aceleași în îngrășăminte și o diferență de două-trei zile are nespuse de mare influență asupra recoltei, atât calitativ, cât și cantitativ.

Sunt regiuni cu diferite obiceiuri și diferite mentalități. În unele s'a format convingerea că, grăul trebuie lăsat să se coacă bine, iar pentru semință până la recoasere.

Falși!

Este constatat și îndeobște recunoscut că, cea mai bună recoltă o obținem prin secerișul în „părgă“. Numai trebuie să avem grije ca boaba să nu fie în lapte, căci în cazul acesta sigur că avem pierdere, bobul sbăreindu-se pierde mult din greutate.

O atențiune în plus la secerișul în părgă este ca cositul să se facă numai dacă paiul e bine uscat, iar snopii să fie lăsați în soare toată ziua și numai uscați bine să se așeze în cruci.

Starea de „părgă“ o constatăm în felul următor: paiul să fie bine îngălbenit, boabele deplin dezvoltate să vad bine afară din învelișul plevei, iar bobul apăsător pe unghie să se lățească ca și o pastă bine învățată.

Dacă vom reuși să introducem peste tot acest seceriș, mult vom câștiga și mari foloase vom avea.

Aluniș

Un semnificativ discurs al Dlui DALADIER

„Vom înfrunta primejdiiile și le vom învinge“

Inaugurând Duminecă la Lyon, monumentul ridicat în amintirea membrilor serviciului sănătății morți pentru Franța, d. Daladier, președintele consiliului de ministri, a rostit un discurs, spunând între altele:

„În cursul lungii ei istorii, Franța a trebuit să facă față multor primejdii. Odată mai mult, ea trebuie să-și regăsească energia și voința care i-au îngăduit să le învingă. Căci dinăolo de fluviile și de munții cari străjuiesc Franța, s'a săvârșit o formidabilă prefacere și, dacă n'am jine seamă decât de deslănșuirea forțelor brutale, s'ar părea că soarta noastră trebuie să fie țărâtă în voia valurilor.

Dar în această involburare a unei lumi vechi prea adesea dominată de forță și de violență, Franța rămâne o ultimă vatră în care arde flacăra stră-

vechului ideal al libertății și demnității omenești. Existența Franței și salvarea a tot ceea ce omul are în el ca speranță sunt două lucruri strâns legate între ele.

Franța este hotărâtă să rămână FRANȚA. Ea nu va îngădui ca forța să devină arbitru al tuturor legăturilor dintre oameni.

Voim să păstrăm pacea, căci iubirea pe care i-o purtăm nu este nici renunțare, nici slăbiciune. Vom înfrunta primejdiiile și le vom învinge. Nu suntem izolați în această misiune și alte națiuni sunt însuflețite de hotărâri identice. Nu e mult timp de când ele ne-au dat mărturie strălucite despre aceasta.

Datoria noastră este de a înfățișa lumii un nou exemplu al unitii adânci dintre francezi și al forței lor senine“

„Ziua Sporturilor“ la Arad

Serbările Străjerilor. - Demonstrații de gimnastică. - Dansuri naționale și cântece.

Sportul românesc, sărbătorind de ziua Restaurăției pe Suveran, își stabilește o tradiție. Mișcarea sportivă îndrumată de M. S. Regele, ia avânt tot mai puternic, din an în an; serbările străjerești încadrate admirabil în diferite demonstrații sportive: gimnastică, dansuri, coruri etc.

Inițiativa pornită din gândul curat al M. S. Regelui, - regenerează tineretul, pe a cărui putere morală și fizică, Țara va trebui să se bizuie mâine.

Populația aradului a serbat și acest an ziua Restaurăției, decretată ziua sporturilor, cu multă dragoste și însuflețire.

Serbarea a început la arena Gloria la ora 8.30, prin oficierea unui serviciu religios, în prezența dlui General P. Georgescu comandantul garnizoanei, dlui prefect, colonel M. Dobriceanu, Dlui primar R. Orezeanu, și a notabilităților civile și militare din loc, după care a vorbit dl Ascaniu Crișan, Comandantul străjerilor, despre însemnătatea zilei, arătând îndrumarea morală și fizică ce o dă tineretului M. Sa Regele. După cuvântarea dlui Ascaniu Crișan, societățile sportive SGA și Astra, au ex-

cutat demonstrații de gimnastică urmând apoi demonstrațiile de apărare pasivă a străjerilor.

La serbările de dimineață au asistat aproape 10.000 de persoane.

După masă la orele 5 a continuat serbările tot la arena Gloria, unde primul a vorbit dl prof. N. Blaga, preș. districtului local, exprimând devotamentul sportivilor din Arad și județ față de Marele Sportiv, M. S. Regele Carol al II-lea.

Despre însemnătatea zilei, a vorbit dl prefect Col. M. Dobricianu.

A urmat apoi în ordinea anunțată, defilarea.

După defilare, a urmat exerciții de scrimă ale maestrului Pelegrini. A obținut un deosebit succes, grupul de soldați al Reg. 93 Inf. executând exerciții fără comandă, - la sunetul muzicii de vioară. A urmat apoi, exercițiile de gimnastică, ale grupărilor: Astra, Hakoah și S. G. A.; o grupă de gimnastică, a Reg. 93 Inf. executând exerciții libere, box, luptă și ridicare de greutate, pe urmă un grup al soc. sp. Astra, executând dansuri naționale.

S'a desfășurat două matchuri

de fotbal de câte 30 m. Gloria-Reg. 93 Inf. cu rezultatul 2:0 și Reg. 93 Inf.-Astra, terminat cu 2:1 în favoarea militarilor.

Seara la orele 10, retragerea cu torțe, parcurgând, orașul frumos pavazat și luminat, după care a urmat șezătoare străjerească pe arena Gloria, - cu următorul program:

1. Aprinderea focului de cătră el. gen. P. Georgescu, comand. garniz.

II. Innul Regal. III. „8 Iunie“ și „Pui de Lei“, cor, executate de șc. prim. No. No. 27. IV. Dansuri naționale, executate de elevele Lic. Comercial de fete: Sârba'n ciocane și Lugojana; Liceul Gh. Birta, „Hora dela Bălți“ și „Alunelul“; Gimnaziul industrial de fete, „Ardeleana, ca la Sânicolau; Liceul industrial de fete, „Ciobănașul“ și „Ca la Cicula“. V. Cor. 1. Liceul de băieți, M. Niccoară, 2. Liceul comercial de fete, „Pe marginea Dunării“; 3. Liceul de fete Gh. Birta, „Ce stai bade tot pe prag“. 4. Liceul comercial de băieți, „Apărătorii Țării“.

Șezătoarea străjerească, a fost încheiată, de cuvântarea de închidere, a dlui prefect Col M. Dobricianu. Rep.

Manifestația anti-autonomistă dela Praga

În ziua de 6 Iunie, s'a desfășurat la Praga în prezența dlui Milan Hodza - preș. cons. de miniștri, impozanta manifestație anti-autonomistă, la care a luat parte 120.000 slovaci. Demonstrația a fost un răspuns impozant la manifestația partidului dlui Hlinka.

Manifestanții purtau placarde cu inscripția: Vrem o armată puternică, „Vom apăra republica“, „Vrem egalitate de drepturi, dar și egalitate de îndatoriri“.

Dl. Milan Hodza a ținut un discurs. În care a luat o atitudine contra revendicărilor autonomiste ale dlui Hlinka. „Republica - a spus dl. Hodza, - și-a arătat virilitatea. Poporul întreg se ridică s'o aperi Slovaciei au ambiția de a nu se lăsa întrecuți de cehi, nici ca muncitori, nici ca funcționari, nici ca soldați. Slovacia a devenit indestructibilă.“

Țin să declar frașilor noștri de dincolo de Morava, și din întregul nostru stat că Slovacia este de granit, că ea este puternică și că nu se va lăsa dominată. Noi toți formăm un singur spirit, o singură voință

La baza libertății slovacilor este republica Cehoslovacă. Nu trebuie să lășăm ca uniunea ceho-slovacă să fie mutilată sau slăbită. Declaram războiul tuturor acelor care prin rea credință sau eroare criminală, vor să facă rău republicii Cehoslovace. Vom duce lupta cu toate mijloacele constituționale“.

Citiți Românul!

B. S.

Ș T I R I

Țara împărțită în 10 regiuni

Potrivit noiei legi administrative Țara va fi împărțită în zece regiuni, - cu următoarele denumiri:

Mureș	cu capitala	Timișoara
Jiu	„ „	Craiova
Dâmbovița	„ „	București
Dunărea	„ „	Constanța
Prut	„ „	Galați
Nistru	„ „	Chișinău
Siret	„ „	Iași
Suceava	„ „	Cernăuți
Crișuri	„ „	Cluj
Olt	„ „	Alba-Iulia

În Monitorul oficial a apărut un decret-lege, prin care sunt puse sub administrațiunea ministerului de Justiție bunurile aparținând asociațiilor grupărilor sau partidelor politice dizolvate prin legea din 31 Martie 1938.

Decretul lege stabilește normele de administrare a acestor bunuri precum și o serie de alte măsuri cu privire la ele.

După ce se va autoriza funcționarea partidelor, bunurile vor fi retrocedate.

Partidete politice vor fi autorizate a funcționa prin noua lege electorală.

Guvernul francezi a hotărât să doteze marile instituții de cultură românească, cum e Academia Română, biblioteca Patriarhiei, biblioteca Universităților și a diferitelor școli superioare, cu cărți științifice, în valoare de 100.000 franci francezi.

Statele Unite renunță la politica de izolare

Subsecretarul de Stat al Afacerilor streine ale Statelor U.-Americane. Într'un discurs rostit la Radio-Washington, a anunțat că guvernul e hotărât să renunțe la politica de izolare de până acum, și va activa cu toată autoritatea și hotărârea pentru menținerea păcii europene.

Nemulțumiri și răsvățiri în armata gen. Franco

Ziarele franceze anunță din Gibraltar, că în sânul armatei generalului Franco sunt mari nemulțumiri. Nemulțumirile se îndreaptă în special în contra ofițerilor italieni și germani, cari au depline puteri în unitățile respective. „Paris-Soir“ scrie că în Cadix și Sevilla, au fost executați 52 ofițeri spanioli, cari s'au răsvățit, manifestându-se pe față contra Invaziei germane și italiene în Spania. Se crede că în capul răsvățiiților stă însuși generalul De Liano.

Pedeapsa cu moarte va fi trecută în textele Codului Penal.

O comisiune specială studiază modificările ce se cer a

fi făcute Codului Penal, în urma Constituției noi. Odată cu modificările ce se vor face, pedeapsa cu moarte va fi introdusă în noul text Farurile competente vor stabili cum se va face aplicarea pedepsei: prin grilatinare, împușcare, electrocutare, spânzurătoare sau asfixiere.

Numeroși medici legiști din capitală, sunt pentru sistemul de împușcare, celelalte mijloace considerându-le imperfecte și barbare.

Germanii sudeți cer recunoașterea partidului lor, ca partid cu caracter dictatorial.

Agenția „Reuter“ anunță din Praga, că dl Milan Hodza, preș. cons. de miniștri, a dus în cursul zilei de Miercuri, tratative cu principalii conducători ai part. german-sudet. În cursul acestor convorbiri, germanii au revendicat, ca partidul să fie recunoscut ca persoană juridică, cu puteri dictatoriale, puteri ce le-ar exercita președintele partidului. Dl Hodza a refuzat această revendicare, ea fiind în contra spiritului constituției republicii cehoslovace.

București. Corespondentul Agenției Havas transmite:

Liga polonezilor din Germania a adresat Dlui Frick ministru de interne, un memoriu în care sunt relevate persecuțiile suferite de minoritatea polonă în Reich.

În memoriu se afirmă, că situația s'a înrăutățit considerabil cu toate promisiunile solemne ale Dlui Hitler din Noiembrie anul trecut.

Doleanțele minorității polone expuse în memoriu sunt: redeschiderea școlilor polone din Pomerania, revenire asupra refuzului autorităților germane de a permite trimiterea tineretului polonez din Reich, de a studia în Polonia, ridicarea interdicției de a se preda în școlile polone de cătră institorii polonezi, încetarea boicotului la care sunt supuse instituțiile de credit poloneze de cătră germani, încetarea presiunii exercitate pentru a împiedeca pe țărani poloni de a-și păstra bunurile din Germania, ridicarea măsurii de a se interzice recruților poloni, folosirea limbei materne etc.

UN DAR AL FRANȚEI

Presa zilnică, în unanimitatea ei, a relevat frumosul gest al guvernului francez de a oferi mult oropsitelor noastre biblioteci universitare cărți de înalte studii în valoare de un milion lei.

Ceace, însă, - nu s'a pus suficient în relief, este felul inteligent și plin de atență pricepere în care preteni noștri francezi au căutat să ne fie folositori, prețul unui dar oferit cu grije depășind cu mult valoarea lui pur materială

Guvenul francez alcătuieste pe la finele anului trecut, un comitet de specialiști din toate branșele literare, științifice și tehnice; acești savanți împreună cu marile case de edituri au întocmit un catalog al tuturor lucrărilor fundamentale ale spiritului francez în toate domeniile explorări intelectuale, dela roman și poezie, până la înaltele matematici, ultimele ediții au fost notate, precizate, formându-se astfel un repertoriu unic, selecționat cu grije, curățat de operele mediocre sau de mâna a doua și care rezumă în vre-o 7000. de titluri cvintesența culturii franceze.

Acest catalog era destinat

ușurării vânzării de cărți franceze în străinătate; de aceea o coloană specială poartă și prețurile volumelor.

Această coloană, însă, pentru noi a fost suprimată; s'au trimis tuturor facultăților, tuturor seminarelor și instituțiilor noastre câte un exemplar din catalog, cu rugămintea ca fiecare să aleagă ce-i este mai folositor, ceace lipsa de credite așa de generală la noi, l-a împedecat de mai multă vreme să-și procure.

E greu de găsit, credem o metodă mai inteligentă de a fi întradevăr util.

Pecând alte popoare au risipit în țara aceasta zeci de milioane pentru a infiltra în mințile și sufletele românești cine știe ce miasme de obscure misticisme, urmărind numai și numai orbirea și eșirea din milenarul nostru cumpăt, Franța ne dă să alegem noi, ce ne place nouă ce ne este nouă folositor ca unealta de muncă intelectuală, din incomparabilul ei patri-moniu.

Să mediteze cu atenție acest gest, acei ce afectează să mai caute României adevărații ei preteni.